

ONE DAY DAY ONE.

กว่า 5 ชั่วโมง... ...จากกรุงเทพฯ

มองออกไปนอกรถตู้
บรรยากาศเปลี่ยนผ่านไปเรื่อย ๆ
จากตึกสูงกลางเมืองใหญ่
กลายเป็นตึกแถวสองชั้น บางช่วง
ก็เห็นเพียงทุ่งนา จากความ
วุ่นวายกลายเป็นความสงบ พวก
เรากำลังมุ่งหน้าสู่จังหวัดชัยภูมิ
และจุดมุ่งหมายในการเดินทาง
ครั้งนี้คือ อำเภอหนองบัวระเหว

การเดินทางในครั้งนี้มี
ความสำคัญอย่างไร?
สำหรับนิสิตปี 6/63 อย่าง
พวกเรา คงปฏิเสธไม่ได้เลยว่า
สถานการณ์ COVID-19 มีผลต่อการ
จัดการเรียนการสอนวิชาขึ้นเป็นอย่างมาก
เพราะต้องใช้ช่องทางออนไลน์ ความ
ท้าทายจึงมาตกอยู่ที่พวกเราว่าจะทำ
อย่างไรที่จะเข้าใจชุมชน และสามารถเข้า
ไปมีส่วนร่วมกับชุมชนได้ นับว่าเป็นความ
แปลก-ใหม่และเป็นโอกาสที่ดีที่จะลอง
ปรับการดำเนินงานชุมชน เข้าสู่ความ
new normal ที่ใช้การติดต่อประสานงาน
แบบออนไลน์เป็นหลัก แต่หลังจากที่
คุยกันหลายต่อหลายครั้ง จึงได้ข้อสรุป
ว่าเราควรมีสักหนึ่งวันที่ได้ลงไปในพื้นที่
แต่ใครจะคาดคิดว่า...

เนื่องจากการดำเนินโครงการ
ของเราในครั้งนี้ มีระยะเวลาที่คาบ
เกี่ยวกับช่วงเวลาลงพื้นที่ชุมชนของ
นักศึกษาทันตแพทย์จากมหาวิทยาลัย
ขอนแก่นพอดี ทำให้ได้มาทำงาน
ร่วมกันในที่สุด และ คนกลุ่มแรก
ที่เราได้ติดต่อผ่านออนไลน์คือเพื่อน ๆ
จากมข. นี้เอง เพราะต้องวางแผน
โครงการและประชุมร่วมกันอยู่เนือง ๆ
จึงทำให้เราได้เพื่อนใหม่วัยเดียวกัน
ที่คอยช่วยเหลือเราอยู่ทางไกลข้อมูล
การสำรวจต่าง ๆ ของชุมชนก็ได้เพื่อน ๆ
นี้แหละที่คอยลงพื้นที่รวบรวมมาให้
และทำให้เราวางแผนโครงการของเรา
ต่อไปได้

**“การเดินทางในครั้งนี้จะนำไปสู่ความ
ประทับใจและประสบการณ์ชีวิตที่คุ้มค่า”**

จากการสำรวจของเพื่อน ๆ ทำให้เราค้นพบตัวแปรสำคัญที่จะทำให้โครงการของเราแข็งแกร่งและยั่งยืนต่อไปในอนาคตได้ พวกเขาคือคุณครูผู้ดูแลรับผิดชอบสหกรณ์โรงเรียนและแกนนำนักเรียนทั้ง 18 คนที่อาสาช่วยเหลือโครงการของเรานั้นเอง เมื่อแผนที่ร่างไว้เริ่มชัดเจนขึ้น และทางโรงเรียนเหมือนจะส่งสัญญาณไฟเขียวแสดงความสนใจสิ่งที่เรากำลังจะทำการลงพื้นที่ในครั้งนี้ จึงกลายเป็น **The must** เพื่อให้โครงการเราประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนอย่างแท้จริง

ถ้าไม่ได้ลงพื้นที่ที่เราคงไม่สามารถรู้ได้เลยว่าการที่ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร เป็นโชคดีของพวกเราที่ได้มีโอกาสติดต่อคุณครูพวงพะยอม ซึ่งเป็นคุณครูสหกรณ์ของโรงเรียน คุณครูเป็นคนในพื้นที่และเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน อีกทั้งยังตระหนักในเรื่องสุขภาพของนักเรียนคุณครูเชื่อว่าโรงเรียนจะเป็นแหล่งเพาะต้นกล้าขัดเกลาเด็กนักเรียนทุกคน

ให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพได้เป็นหัวหน้าในสายอาชีพต่าง ๆ ความมุ่งมั่นของครูได้ถูกร้อยเรียงเป็นประโยคต่าง ๆ ที่เรารู้สึกได้ตลอดการสนทนา โดยเฉพาะคำที่ว่า “จะทำให้สหกรณ์มีขนมสีเขียว 100%” ณ เวลานั้นทุกคนที่นั่นคงเชื่อเหมือนพวกเราว่าโรงเรียนกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้อย่างแน่นอนประโยคที่ครูพูดขึ้นมานั้น จะว่าเป็นฝันหวานของผู้ทำโครงการชุมชนก็ไม่ผิด แต่กรุงโรมไม่ได้สร้างเสร็จในวันเดียว การทำโครงการ การชุมชนก็เช่นกัน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แม้เพียงเล็กน้อยก็ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าพอใจมากแล้ว

อย่างที่อาจารย์สุดาตวงอาจารย์นิเทศก์ โครงการของพวกเราพูดอยู่เสมอว่า

“ขอแค่ให้ดีขึ้น แต่ไม่ต้องดีที่สุด”
“Better not the best”

เชื่อว่าใคร ๆ ก็อยากให้การโครงการสำเร็จแบบในอุดมคติที่วาดไว้ แต่ในครั้งนี้พวกเราได้เข้าใจคำพูดของอาจารย์อย่างถ่องแท้เมื่อได้เห็นสหกรณ์ด้วยตาของตัวเอง

สภาพสหกรณ์เปิดใหม่หลังการปรับเปลี่ยนนิชนชนมโดยเพื่อนมข. ชนมส์เชี่ยวชาญจัดวางอยู่ในชั้นที่มีการตกแต่งมาเป็นอย่างดี ลูกอมและหมากฝรั่งที่เคยแขวนอยู่ที่เสากลางสหกรณ์ ซึ่งจะเรียกว่าเป็นทำเลทองก็ได้ ขณะนี้ได้กลายเป็นหนึ่งปลาแซลมอนทอดกรอบแทน (อร่อยด้วย) ลูกอมและหมากฝรั่งได้ถูกย้ายไปที่ที่สมศักดิ์ศรีซึ่งคือมุมอับลับตามากขึ้น เพื่อไม่ให้เป็นที่สนใจ แม้ว่าจริง ๆ พวกมันไม่ควรจะได้อยู่ในสหกรณ์ด้วย แต่ผลประโยชน์ในแง่ของรายได้ ทำให้คุณครูปฏิเสธที่จะนำลูกอมและหมากฝรั่งออกไปมาถึงจุดนี้ พวกเราได้รับบทเรียนที่ลึกซึ้ง โครงการไม่จำเป็นต้องได้ผลลัพธ์ 100% ถึงจะนับว่าสำเร็จ แต่การเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงต่างหากจะเล็กน้อยแค่ไหนก็มีคุณค่า ... เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น...
Better not the best.

นอกจากนี้คุณครูพวงพยอมยังให้ข้อมูลที่น่าสนใจถึงพฤติกรรมการซื้อขายของนักเรียนในโรงเรียนที่คล้ายกับ**ตี๊กเตตน** หากมีขนมใหม่เข้ามาขายในสหกรณ์ นักเรียนก็จะกรูซื้อขนมชนิดนั้นทุกวัน ๆ จนเมื่อสักหนึ่งเดือนผ่านไปนักเรียนจะไม่ซื้อขนมชนิดนั้นอีกเลย

เพราะฉะนั้นครูเลยเสนอแผนการปรับเปลี่ยนที่เข้ากับนักเรียนโดยการเลือกนำขนมที่ดีต่อสุขภาพหลาย ๆ ชนิดมาหมุนเวียนขายให้เด็ก ๆ ได้เลือกทานกันเรื่อย ๆ พอฟังแล้วเราก็ได้เข้าใจ ว่าไม่มีใครจะเข้าใจชุมชนไปมากกว่าชุมชนเอง และในทำนองเดียวกัน ชนิดของขนมและเครื่องดื่มที่จะนำมาเป็นตัวเลือก ถ้าให้นักเรียนในโรงเรียนเป็นคนหาและเลือกเข้ามาเองคงจะถูกใจที่สุด

การร่วมมือกันของคุณครู และแกนนำนักเรียนแบบนั้นนอกจากจะเหมาะสมกับชุมชน ยังเป็นการวางรากฐานที่ยั่งยืนในระยะยาวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชนต่อ ๆ ไปไปทั้งที่ก็ขอมีทั้ง...

Up-mid-downstream

นอกจากการลงพื้นที่พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคุณครูสหกรณ์และแกนนำนักเรียน พวกเรายังเห็นว่าเป็นโอกาสดีที่จะชักชวนน้อง ๆ ในโรงเรียนคนอื่น ๆ ให้มาร่วมกิจกรรมกับพวกเราผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น เราเลือกเวลาก่อนกลับบ้าน เพราะนักเรียนจะมารวมตัวกันหน้าเสาธงก่อนกลับเป็นประจำทุกวัน เมื่อถึงเวลาดวงตานับร้อย ๆ คู่จับจ้องมาที่ หน้าเวทีเพื่อดูซิว่าวันนี้มีกิจกรรมอะไรน่าสนใจ ที่แกนนำนักเรียนเคยบอกไว้ว่าเพื่อน ๆ จะชอบกิจกรรมหน้าเสาธงนี้ไม่เกินจริงเลย ผลต่อเนื่อง จากวันนั้นทำให้มีน้องมาเข้าร่วมกิจกรรมผ่าน เฟซบุ๊กกับ พวกเรามากขึ้นกว่าเดิมเป็นเท่าตัวจนทำให้ เราอดคิดไม่ได้เลยว่า หากได้มาลงพื้นที่และทำกิจกรรมในโรงเรียนหนองบัวระเหวฯ จริง ๆ คงทำให้นักเรียน ในโรงเรียนสนใจโครงการเราและมาร่วมกิจกรรมของเราจนเกิดกระแสแรงค์กันภายในโรงเรียนได้ไม่ยาก

ไม่น่าเชื่อว่าเรื่องราวที่ทุกคนได้อ่านมาทั้งหมดถึงบรรทัดนี้ จะเกิดขึ้นภายในเวลาเพียงหนึ่งวันเท่านั้น ถึงเวลาต้องย้ายทั้งหมดกลับไปสู่โลกออนไลน์ เราจึงได้ขอชะงักไว้สักหน่อย อย่างน้อยที่ สุดก็จะเอาไว้สรุปเล่มรายงานได้ แต่มากไปกว่านั้นก็เป็นหลักฐานความทรงจำ วันหนึ่งที่ได้มาออกชุมชน ณ หนองบัวระเหวซึ่งได้รับความเอื้อเฟื้อจากทั้งอาจารย์ ทญ.จิราพร เพื่อน ๆ มข. ครูสหกรณ์ และแกนนำนักเรียน และเป็นการบันทึกสิ่งที่เราเชื่อว่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงของหนองบัวระเหววิทยาการต่อไป..

รถค่อย ๆ เคลื่อนผ่านสถานที่ต่าง ๆ อีกครั้ง จากความเงียบสงบ ดินส่ำแสงสีและเสียงของเมืองกรุงทุกอย่างดูคล้ายเดิม แต่สิ่งที่ต่างไปคือทัศนคติของพวกเราที่มีต่อทัศนกรรมชุมชน เราค้นพบว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่การยึดเยียดสิ่งที่เราค้นพบว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่การยึดเยียดสิ่งที่เราคิดว่าดีที่สุดให้กับชุมชน แต่เป็นการสร้างความตระหนักรู้ (awareness) ให้เกิดขึ้นตามความแตกต่างของแต่ละชุมชน เมื่อทำได้ชุมชนก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นด้วยตัวของชุมชนเอง ส่งเสริมให้ชุมชนนี้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง

เราเป็นเพียงแค่ผู้เริ่มต้นจุดประกายและคอยมองชุมชน ขับเคลื่อนไปด้วยกลไกของตัวเอง

เมื่อกลับมายังคณะทันตแพทยที่เราคุ้นเคย พวกเราก็อัดคิดไม่ได้ว่าการเดินทางครั้งนี้มันช่างเป็น 1 วัน ที่แสนคุ้มค่า เพราะหากเทียบกันแล้วเวลา 1 วัน ที่เราปฏิบัติงานคลินิกเท่ากับเราสามารถรักษาคนไข้ได้ 2 คน แต่สำหรับงานชุมชนนั้น ด้วยเวลาแค่ 1 วัน พวกเราสามารถเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยคนกว่า 700 คนเลยทีเดียว

“ การเดินทางของเราในวันนี้จะเป็นสิ่งที่ยำเตือนถึงบทบาทของทันตแพทย์ที่สมบูรณ์ และเป็นแรงบันดาลใจขับเคลื่อนเราให้ทำประโยชน์ให้คนหมู่มากตลอดอาชีพทันตแพทย์ของเราต่อไป ”

นิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศ.ทญ.ดร.สุดาตวง กฤษฎาพงษ์

ทญ. จิราพร ชิวาสุทธาวร

และพี่น้องนัก สนั่นเมือง

งานทันตกรรม รพ.หนองบัวระเหว